

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertitvr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 2. Quot sunt actus voluntatis specie diuersi excogitabiles; de
quibus dubitari potest, an dentur in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

QVAESTIO II.

Quot sunt actus voluntatis specie diuersi excogitabiles; de quibus dubitari potest, an dentur in Deo.

10 **A**D decem species reduci possunt vniversè affectus voluntatis, quibus ea tam circa malum, quam circa bonum versari solet, consentaneè ad doctrinam datam à S. Th. 1. 2. quæst. 23. 25. & 26. tametti Vazq. 1. p. disput. 84. cap. 1. nouem tantum enumeret. Sunt autem affectus, circa bonum quidem amor, desiderium, spes, audacia, & gaudium, siue delectatio; circa malum autem odium, fuga, desperatio, timor, & tristitia, siue dolor. Quibus Soar. lib. 3. de Atrib. cap. 6. num. 2. atque etiam alij addunt iram. Oportet igitur, quo possimus discernere, quinam huiusmodi affectuum reperiantur in Deo, eorum essentias, seu quiditates explorare, distinctionesque statuere. Quod breui in hac questione præstabimus.

11 Et primùm amor strictè, & specialiter sumptus (latè enim, & generaliter omnis affectus prosecutionis solet amor vocari) secundùm S. Tho. 1. p. q. 20. art. 1. & sæpe alibi, aliosque Theologos communiter ille actus est, quo voluntas fertur in bonum spectatum secundùm se, & præcindendo ab eo, quòd illud sit præsens, aut absens, siue possessum, aut non possessum, siue existens, aut non existens. Bonum enim, inquitur, quatenus existens, seu iam obtentum terminat affectum gaudij; quatenus possibile, seu obtinendum affectum desiderij; secundùm se autem cum præcisione ab his extremis affectum amoris stricti. Hæc, quæ antehac sine controuersia à Theologis recipiebantur, vehementer hæc ætate sunt ab aliquibus Recentioribus agitata, ne dicam implicata. Sed ego, qui ab omni controuersia de nomine, quales sunt tandem, quæ versantur circa rerum definitiones, penitus arbitror abstinendum, omni contentione seposita, breuiter adnotabo, si quid aut circa rem ipsam, aut circa modum loquendi sit dubitabile in præfenti.

12 Dico ergo primò, nullum esse dubium inter Auctores, quin possit voluntas saltem creata complacere in quolibet bono ab ipsa amabili apprehenso secundùm se, & cum præcisione ab eo, quòd illud existat, aut non existat. Vnde, supposito, quòd omne bonum tam absolutum, quam relatum sit amabile à voluntate, vt probauimus disput. 32. quæst. 1. neque erit dubium, quin voluntas in quoduis bonum ferri possit apprehensum modo dicto secundùm se. Vtrum autem affectus cuiusuis boni ita apprehensif, aut alicuius tantum sit appellandus amor strictus, quæstio erit de nomine. Certè S. Thomas vbique, & alij plerique Theologi eum solum actum strictè, & specialiter vocant amorem, quo cum præcisione prædicta volumus bonum alicui, consentaneè ad illud effectum communissimum ex Arist. de sumptum lib. 2. Rethor. cap. 4. *Amare est, velle alicui bonum.* Quo quidem actu & bonitas relata ad subiectum, &

bonitas absoluta eiusdem subiecti tanguntur prout loco citato explicauimus - Vt hinc appareat, quam extra chorum Recentiores quidam pronunciauerint, talem actum amorem strictum non esse. Quod probant. Quia talis actus non præcindit à possessione: cum sit idem, velle bonum alicui subiecto, ac velle bonum possideri à tali subiecto. Sed malè. Quia de conceptu amoris stricti non est præcindere à possessione boni amati ita, vt ea nullo modo tangatur; sed præcindere ab eo, quòd bonum actu possideatur, vel secus: quòd est præcindere ab existentia, aut non existentia possessionis, tangendo ipsam secundùm se. Itaque Recentiores præfati re ipsa dumtaxat ponunt pro motiuo amoris stricti bonitatem absolutam, qua quodlibet ens est bonum in se, etiam existentia. Quo in aliorum sententiam recidunt, qui dixerunt, solam complacentiam bonitatis absolutæ subiecti, cui bonum relatum volumus, esse amorem strictum, à quo procedit volitio ipsius boni relati. Perperam tamen vtrique usurpant nomen amoris stricti; quando S. Thomæ aliorumque Theologorum vna vox est, *amare strictè, & specialiter esse, velle alicui bonum.* Quo bonum relatum potissimè faciunt motiuum proprium amoris stricti; idque non quoduis, sed præcindens ab existentia, & non existentia.

13 Omitto varios alios modos, quibus Recentiores alij conceptum amoris stricti explicant; seu potius confundunt cum conceptu amoris generico, communique desiderio, & gaudio, prout apud Ribaden. videri potest disput. 10. de volunt. à cap. 4. cum tamen amor strictus affectus specialis specificè diuersus à desiderio, & gaudio poni debeat, vt constat. His itaque omiſſis, ne in questione ferme de nomine hæreamus diutius,

14 Statuo tanquam certum iuxta communem, & perantiquam Theologorum phrasim, eum affectum vocandum esse amorem strictum, quo volumus alicui bonum præcindendo ab eo, quòd tale bonum actu sit possessum, vel secus. Cum hoc tamen stare poterit, quòd nomen amoris stricti ad omnem affectum extendamus tangentem bonum secundùm se cum præcisione ab existentia, & non existentia; cuiusuis demum generis sit tale bonum, siue relatum, siue absolutum, iuxta doctrinam stabilitam in ea q. 1. citata, De omnibus quippe huiusmodi affectibus præcisus eadem, quòd ad rem attinet, ratio est. Enimverò voluntas nostra vtimplurimum statim, atque apprehendit bonum quoduis à se amabile secundùm se, eius complacentia pulsatur; aridet enim ei confestim ea species, seu pulchritudo, vel conuenientia, quam quæuis bonitas præ se fert. Ex hacque complacentia solet induci ad tale bonum desiderandum, si videt illud aut absens, aut non existens esse; vel ad gaudendum de illo, si videt illud aut iam obtentum, aut existens. Quocirca dici consuevit à S. Th. & ab alijs, ex amore boni nasci, quòd illud delectet amantem, aut ab eo desideretur: pura, regulariter, & vt implurimum, vt graues Theologi interpretantur: quandoque enim nihil vetat, primum voluntatis actum esse desiderium, aut gaudium, quin ea complacentia boni secundùm se præcedat, quam amorem strictum vocamus.

15 Dico secundò, neque esse dubium, quin propriè dicatur desiderium, affectus, quo volumus

luntas tendit in bonum absens, seu nondum existens, seu nondum obtentum, quando eius adeptio plenè non pender à solà voluntate desiderantis. An verò, quando plenè dependet seu defuturo, seu de presente, vt quando volo postmodum, aut de presente deambulare, talis affectus sit etiam dicendus desiderium, quæstio erit de nomine. Certè in communi loquendi more nemo desiderare dicitur id, quod actu ipse exequitur, aut postmodum à se solo exequendum proponit. Nihilominus, quia ad hos affectus distinguendos penuria est nominum; non abs iure ab aliquibus Recentioribus sub nomine desiderij omnes illi comprehenduntur. Itaque desiderium vniuersè, latèque sumptum, prout condistiguitur à gaudio, & ab amore stricto, omnis ille affectus vocari potest, deincepsque à nobis vocabitur, quo quis apprehendens aliquid vt possibile vult, vt illud existat siue à se solo, siue ab alio, siue pro tempore presente, siue pro futuro extitutum sit.

16 Tertiò in confesso est apud omnes, gaudium appellari eum affectum, quo voluntas de quouis bono prout existente delectatur. Arbitror tamen, voluntatem non solum gaudere posse de bono prout existente de presenti, sed etiam prout existente de præterito, & prout existente defuturo. Gaudere quippe solemus, sicut & dolere, tum quòd aliquid extiterit in tempore præterito, tum quòd aliquid sit extitutum in tempore futuro.

17 Itaque, quemadmodum actus intellectus, ita & actus voluntatis penes diuersos suorum obiectorum status veniunt imprimis discriminandi. Cumque obiectorum status alius sit quiditarius, alius existentialis; & vterque vel absolutus, vel conditionatus: rursusque status existentialis aut de presenti, aut de præterito, aut de futuro possit esse iuxta doctrinam latè traditam in Pharo Scient. disput. 10. Omnis affectus prosecutionis tendens in quoduis bonum prout in statu quiditarius, atque adeò consideratum secundum se cum præcisione ab existentia, & non existentia amor strictus, siue specialis venit dicendus. In bonum verò prout in statu existentiali, siue in boni existentiam bifariam potest voluntas tendere. Primò volendo, vt existat siue in tempore futuro, siue in presenti; (in præterito quippe velle non potest, vt existat; quia concipit id iam factu impossibile); & hic est affectus desiderij latè usurpatis. Secundò complacendo, quia existit, vel quia extitit, vel quia exister; & hic est affectus gaudij vel de presenti, vel de præterito, vel defuturo. Pariterque de affectibus contrarijs fugæ tendentibus in quoduis malum censendum est, vt dicemus postmodum.

18 Quod verò atinet ad actum spei, qui desiderium quoddam est, etsi nonnulli dixerint, eum non distingui à desiderio boni futuri; communis tamen sententia Theologorum est, non omne desiderium boni futuri vocandum esse spem, sed illud tantum, quod tendit in bonum futurum arduum, siue obtentu difficile cum quadam fiducia id obtinendi oriundà ex credulitate adeptionis. Arduum autem boni sperati alij in eo ponunt, quòd sit illud adipiscibile ab sperante cum difficultate, & labore: alij in eo præcisè, quòd illud à voluntate alienà dependeat in potestate sperantis non existente. Itaque ille dumtaxat dicitur propriè sperare, qui

bonum futurum arduum fiducialiter desiderat, credens, se illud obtenturum. Cætera verò quæque desideria propriè non sunt affectus spei. Audacia autem dicitur ille affectus, quo voluntas animosè aggreditur assequutionem alicuius boni, difficulter, & cum periculo mali imminentis assequibile.

Iam de odio strictè, & specialiter sumpto (latè enim, & generaliter omnis affectus detestationis, seu fugæ mali dicitur odium) perinde, ac de amore stricto, loquendum est, Odium enim strictum ille affectus, quo detestamur quoduis malum, siue quo in illo displicemus secundum se, præscindendo ab eo, quòd sit existens, aut non existens. Fuga autem specialiter dicta (nam omnis detestatio seu displicentia mali latè vocari solet fuga) affectus est desiderio oppositus, vt docet S. Th. & alij 1. 2. quæst. 23. art. 4. quo nimirum malum apprehensum vt possibile, positivè nolumus, vt existat vel in tempore futuro, vel etiam in presenti. Tristitia verò propriè sumpta supra displicentiam de malo vt existenti oppositam gaudij anxietatem quamdam, siue dolorem addit. Vnde ea neque in Deo, neque in Beatis reperitur: tametsi dicta displicentia reperitur in illis. Timor spei opponitur; atque ita aliquid addit supra fugam, sicut spes supra desiderium. Est enim timor ille affectus, quo deiectè, & timidè fugimus malum futurum ab alio infligendum, seu difficultè euitabile à nobis, credentes, aut suspicantes, reuerà illud euenturum. Desperatio denique etiam est affectus spei oppositus, sed aliter, quàm timor. Consistit enim in fugâ, qua voluntas deiectè, & diffidenter recedit à bono, quod erat sperandum, credens, se illud non obtenturam ob nimiam arduum, difficultatem, insuperabilemque molestiam, quam in eius adeptione apprehendit.

Præterea affectus desiderij aut efficax, aut inefficax esse potest. Efficax est, quando voluntas tanto conatu in obiectum desideratum fertur, & ei adhæret, vt non possit non, frange eo affectu, aut ponere illud per se extra causas, aut præstare, quantum in sua potestate est, quidquid est necessarium, vt illud extra causas ponatur: ad id enim efficiendum manet necessitata voluntas ex vi desiderij efficax. Desiderium autem inefficax, siue simplex vocatur, quod non determinat voluntatem ad obiecti desiderati exequutionem; tametsi ad eam inclinet: sed illam relinquit indifferentem, vt procuret illud exequi, vel non procuret. Parique ratione censeo, affectum fugæ desiderio contrarium in efficacem, & simplicem diuidendum esse. De quibus, seruata proportione, pariter, ac de desiderijs, philosophandum est: nisi quòd desiderium tendit ad ponendam existentiam obiecti fugæ verò ad eam remouendam. Porro præter desiderium efficax, & fugam efficacem, cæteri affectus voluntatis simplices complacentia, vel displicentia communi vocabulo appellari solent. Spes autem, vt propria sit, inter desideria efficaciam, sicut desperatio inter efficaces fugas, solet connumerari à Doctoribus. Tametsi timor aut efficax, aut inefficax possit esse. Quoniam autem apud nos desiderium efficacem non semper ponit defacto in rerum naturam suum obiectum; vel quia impeditur; vel quia aliunde reperit illud positum. Ideo desiderium, quod ad cauendum suum obiectum peruenit, est.

efficax quo ad effectum vocari solet; quoad affectum verò tantum, quod illud non causat. Iam verò, quando desiderium siue efficax, siue simplex versatur circa finem, intentio vocatur: quando circa media, si sit efficax, electio dicitur. Est autem finis quoduis bonum siue absolutum, siue relatum, præter vnum bonum vtile, quod vt tale est medium. Sed de his plura in Tractatu de Prouid.

21 Denique, quando volumus alicui subiecto bonum, aut ei nolumus malum, siue vnico actu, siue duobus, respectus ad subiectum, si illud sit rationale, amor amicitia, aut benevolentia appellatur, respectus verò ad bonum volitum tali subiecto amor concupiscentia; & respectus ad malum ei detestatum odium abominationis. Similiterque, quando alicui volumus malum, aut nolumus bonum, respectus ad personam dicitur odium inimicitia, aut malevolentia, respectus verò ad malum volitum amor concupiscentia, & respectus ad bonum detestatum odium abominationis. Porro amicitia, & inimicitia dumtaxat sunt vnus ad alterum: Benevolentia verò & malevolentia etiam eiuſdem ad se ipsum; licet sumpta latius, seu minus strictè.

22 Hæ sunt differentia vnice, saliores, ad quas reuocari possunt omnes affectus voluntatis. Singula verò earum præterea continent sub se alias. Primum enim quilibet actus voluntatis aut absolutus esse potest, aut conditionatus ex parte obiecti. Erit absolutus, si independenter ab omni hypothesi tendat in suam obiectum. Conditionatus autem, si dependenter. Exemplum prioris sit, *Volo, vt Petrus diu uiuat*: posterioris, *Volo, vt Petrus diu uiuat, si bene est viturus*. Deinde quilibet actus voluntatis aut potest esse determinatus, aut vagus, seu disunctiuus ex parte obiecti. Determinatus. vt, *Volo Petro diuitias*, *Vagus*, vt, *Volo Petro, vel Paulo diuitias, vel honores pro hoc, vel pro illo tempore, &c.* Præterea affectus voluntatis aut potest esse de obiecto communi, vt, *Volo bene viuere*; aut de speciali, vt, *Volo elemosynam dare, &c.*

23 Postremò, quot alijs modis possint discriminari affectus respectiue ad obiecta, tendendo in vnum, vt subest alijs, vel in plura indiuisim, vel in singula seorsim, &c. ex dictis q. 5. licet colligere. In quo amplius non oportet morari.

QVAESTIO III.

Vtrum in Deo detur amor strictè, & specialiter sumptus. Et circa qua bona.

24 Extra omnem controuerſiam videtur stare, inter Theologos, dari in Deo amorem strictum circa bona creata, prout apud mox referendos videre licet; & ex dicendis in hac quaestione planè constabit. Circa quam subinde tota controuerſia, prolixius fortasse, quàm opus erat, inter Recentiores agitata, in eo est, an Deus se ipsum, & sua intrinseca bona per amorem strictum amet.

Negat Arrub. 1. p. q. 20. in comm. n. 3. Fasol. ibidem art. 1. dubit. vnica n. 4. Heric. disp. 13. cap. 6. Albiz. disp. 4 de Volunt. sec. 3.

& 4. Ribas disp. 12. cap. 1. Felix de Volunt. cap. 2. diff. 2. Ribaden. disp. 11. de Volunt. cum alijs. Affirmant verò Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 6. n. 7. Vazq. 1. p. disp. 84. cap. 2. Ruiz disp. 52. de Volunt. sec. 1. Alarc. tract. 3. disp. 7. cap. 1. Gaspar Hurt. disp. 5. de Volunt. diff. 2. Tann. 1. p. disp. 2. q. 10. dub. 2. Gran. tract. 6. de Volunt. disp. 1. Martinon 1. p. disp. 16. sec. 2. Zummel q. 20. art. 1. disp. vnica. Ioan. à S. Th. disp. 6. art. 1. & Ripalda in manuscript. de Volunt. disp. 5. Consentit Pet. Hurt. disp. 155. de Charit. sec. 8. addens tamen amorem strictum, quo Deus se amat, non esse formalitatem distinctam à gaudio. Id quod docere etiam videtur Colleg. Carmel. 1. p. tract. 4. disp. 4. dub. 2. Docti denique Decentiores veluti media via incedentes dicunt, Deum erga suam essentiam amorem strictum non habere; bene tamen erga sua attributa.

Propositio 1.

Deus se ipsum amat amore stricto, siue speciali.

Doctrina huius propositionis expressè tradita videtur à S. Th. 1. p. q. 20. art. 1. & lib. 1. contra Gent. cap. 91. alijsque in locis. Ait enim in corpore illius articuli. *Sunt autem quidam actus voluntatis, & appetitus respicientes bonum sub aliqua speciali conditione, sicut gaudium, & delectatio est de bono presenti, & habitum; desiderium autem, & spes de bono nondum adeptum: amor autem respicit bonum in communi, siue sit habitum, siue non habitum. Vnde amor naturaliter est primus actus voluntatis, & appetitus. Et propter hoc omnes alij motus appetitui præsupponunt amorem quasi primam radicem, &c. Vnde in quocunq. est voluntas, vel appetitus, oportet esse amorem. Remoto enim primo, remouentur alia. Oſensum est autem, in Deo esse voluntatem. Vnde necesse est, in Deo ponere amorem. Ecce quàm clarè, & ex instituto S. Th. amorem strictum, & specialem à cæteris affectibus condistinctum ponit in Deo. Quod autem non solum de amore stricto Dei erga creaturas, sed etiam, imo & principalius, loquatur de amore stricto, quo Deus se ipsum amat, tum ex toto contextu articuli, tum maxime ex solutione ad 3. constat apertè. Vbi ait. *Et pro tanto dicitur amor vis vnitiua, etiam in Deo, sed absque compositione; quia illud bonum, quod vult sibi, non est aliud, quàm ipse, qui est per suam essentiam bonus. Legatur insuper caput citatum ex lib. 1. contr. Gent. vbi non minus clarè se explicat S. Th. Postquam enim de amore Dei erga se ipsum, & de gaudio tanquam de diuersis actibus sermonem fecisset, ait n. 5. eius capituli. Omnis affectionis principium est amor. sed in Deo est gaudium, & delectatio. Ergo in Deo est amor.**

Herice vbi supra cap. 3. & multò latius Ribaden. cap. etiam 3. conantur interpretari S. Th. ita, vt non loquatur locis citatis de amore stricto, & speciali, de quo in presenti est sermo; sed de amore generali, siue generico, qui in omnibus effectibus prosecutionis includitur tanquàm prædicatum genericum in suis speciebus. Hæc tamen interpretatio nec textui, nec menti S. Th. videtur posse conuenire. Nam amor, de quo loquitur S. Th. *primus motus est voluntatis, quem omnes alij motus præsupponunt quasi primam radicem.*